

Kynning- Samgöngu- og innviðaáætlun

Árbliki 29.09 2021

Inngangur

- Starfshópur á vegum Samtaka sveitarfélaga á Vesturlandi vann samgönguáætlun fyrir Vesturland árið 2016, sem samþykkt var af öllum sveitarfélögum 10 í byrjun árs 2017. Í henni kom fram sameiginleg framtíðarsýn um uppbyggingu og forgangsörðun verkefna í samgöngu- og fjarskiptamálum á Vesturlandi.
- Áætlunin hefur orðið til þess að sveitarfélögin hafa haft skýra sýn og verið samstíga í málflutningi sínum um bættar samgöngur í landshlutanum.
- Reynslan hefur því verið góð af því að vinna með sameiginlega áætlun og því var ákveðið að endurskoða og uppfæra áætlunina. Stjórn SSV skipaði sjö manna starfshóp til að halda utan um verkefnið að fengnum tilnefningum frá sveitarfélögum. Í hópnum eru; Lilja B. Ágústsdóttir formaður, Gísli Gíslason, Guðjón Jónasson, Sigurður Guðmundsson, Sigríður Huld Skúladóttir, Jakob B. Jakobsson og Kristinn Jónasson. Með hópnum störfuðu starfsmenn SSV.
- Stjórnvöld vinna samgönguáætlun, annars vegar framkvæmdaáætlun til 4 ára og hins vegar stefnumótandi áætlun til 15 ára. Sú áætlun er leiðarljós fyrir þessa vinnu sveitarfélaga á Vesturlandi. Þrátt fyrir það er brýnt að landshlutinn vinni sérstaka áætlun sem inniheldur áherslur og forgangsörðun sveitarfélaganna. Í samgönguáætlun ríkisins kemur fram að samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið hafi tvö meginmarkmið. Annað þeirra er „**Sjálfbærar byggðir og sveitarfélög um land allt**“, í því felast meðal annars eftirfarandi leiðarljós:
 - a. Við forgangsörðun aðgerða verði tekið tillit til óska sveitarstjórna og sóknaráætlana landshluta.
 - b. Skipulag og forgangsörðun samgangna og fjarskipta um land allt taki tillit til umhverfisgæða og lýðheilsu.
 - c. Uppbygging heildstæðs almenningssamgöngukerfis verði um allt land.
 - d. Sjálfstjórn og ábyrgð sveitarfélaga virt og tryggð verði sem jöfnust réttindi og aðgengi íbúa að þjónustu.
- Þau verkefni sem tilgreind eru í tillögu hópsins er ekki tæmandi talning þeirra verkefna sem þarf að sinna. Forgangsörðun og verktími eru verkefni sveitarfélaga, Alþingis og viðkomandi stofnana að glíma við. Góð yfirsýn yfir verkefni og samstaða um áherslur í heimabyggð létta okkur róðurinn og auka líkurnar á því að uppbygging á Vesturlandi gerist hraðar og verði í takt við áherslur heimamanna.

Efnisyfirlit

- Í samgöngu- og innviðaaáætlun Vesturlands er fjallað um þrjá málaflokka; samgöngur, fjarskipti og raforku.
- Áætluninni er skipt í þrjá meginkafla; Stöðumat, Samgöngu- og fjarskiptaáætlun stjórnvalda 2020-2034 og áherslur sveitarfélaga á Vesturlandi.
- Stöðumat
 - Viðhorf íbúa, stuðst er við íbúakönnun frá árinu 2020.
 - Helstu staðreyndir varðandi málaflokkinn
 - Framkvæmdir á árunum 2017-2021, á gildistíma eldri samgönguáætlunar Vesturlands
- Samgöngu- og fjarskiptaáætlun stjórnvalda 2020-2034
 - Hlutverk samgönguáætlunar
 - Framkvæmdaáætlun til næstu fimm ára
 - Langtímaáætlun 2025-2034
- Áherslur sveitarfélaga á Vesturlandi
 - Vegir og almenningssamgöngur
 - Hafnir og flugvöllir
 - Fjarskipti
 - Raforka

Framkvæmdir við vegi á Vesturlandi

- Með hliðsjón af tölum um umferðaraukningu og fyrirhuguðum framkvæmdum Vegagerðarinnar hefur vinnuhópur um endurskoðun samgöngumála unnið tillögu að helstu verkefnum. Samantekið eru þessar framkvæmdir í forgangi;
- Vesturlandsvegur; Það er ljóst að tryggja og greiðar samgönguleiðir frá Reykjavík inn á Vesturland eru mikilvæg framtíðarsýn. Þar tengjast saman vegabætur og fjölgun akgreina á Kjalarnesi og frá Hvalfjarðargöngum í Borgarnes, gerð Sundabrautar og tvöföldun Hvalfjarðarganga.
- Stofnvegir; Vegurinn um Skógarströnd er lengsti stofnvegur á Vesturlandi sem ennþá hefur ekki verið lagður bundnu slitlagi og því afar brýnt að leggja slitlag á veginn. Snæfellsnessvegur 54 og Vestfjarðavegur 60 um Dali eru umferðapungir vegir sem þurfa mikið viðhald og endurbætur.
- Uxahryggir og Laxárdalsheiði eru mikilvægar tengingar á milli Vesturlands og annarra landshluta, en báða þessa vegi þarf að leggja bundnu slitlagi.
- Tengivegir; Umfang tengivega er mikið á Vesturlandi og brýnt er að leggja slitlag á þessa vegi til að skapa heilstæð atvinnusóknar- og þjónustusvæði.

Hluti af tillöga um forgangsroðun framkvæmda við tengivegi 2024 – 2029 sem dæmi.

VEGUR	Lengd	Kostnaður	Ath.
Laxárdalsvegur: Lambeyrar - sýslumörk	10,2 km.	507,0 mkr.	Sér fjárveiting
Klofningsvegur Hafnará - Orrahólsvegur	10,5 km.		Hótel, mjólkurbú
Útnesvegur: Öndverðanes	5 km.		ÁDU
Dragavegur: Hvammur - Fitjar	5 km.		ÁDU /Öryggismál
Melasveitarvegur: Skorholt - Belgsholt	9,9 km		Mjólkurbú, ÁDU, þungaflutningar
Haukadalsvegur: Vestfjarðavegur - Smyrlahóll	12,8 km.		Mjólkurbú, ferðapjónusta
Heydalsvegur: Snæfellsnessvegur - Oddastaðaá	8 km.		Tenging 1. áf.
Þverárhliðarvegur: Borgarfj.braut - Hvítársíðuvegur	800 m.		Tengingar, ÁDU
Botnsdalsvegur: Hvalfj.vegur- Glymur	3,2 km.		Ferðapj.

Almenningssamgöngur, hafnir og flugvelliir

- Í kaflanum í almenningssamgöngur tökum við fyrir
 - Breiðafjarðarferjuna Baldur
 - Landsbyggðarstrætó
- Í kaflanum um hafnir förum við yfir helstu áherslur í uppbyggingu hafnarmannvirkja.
- Í kaflanum um flugvelli förum við yfir helstu áherslur um uppbyggingu og endurbætur á lendingarstöðum

Fjarskipti

- Í fjarskiptaáætlun er stefnt að því að árið 2023 verði 99,9% heimila og fyrirtækja með aðgengi að ljósleiðara.
- Til að ná þessu markmiði er stórt verkefni framundan á Vesturlandi. Eftir er að leggja að stærstum hluta ljósleiðara á þéttbýlisstaðina Hellissand, Rif, Ólafsvík, Grundarfjörð, Stykkishólm og Búðardal.
- Til að hægt sé að tryggja ljósleiðarvæðingu á þéttbýlisstöðum á Vesturlandi innan næstu tveggja ára er nauðsynlegt að endurskoða skilgreiningu á markaðsbresti þannig að heimilt verði fyrr ríkið að styðja við ljósleiðaravæðingu á svæðum sem skilgreind eru sem grá svæði í leiðbeiningum Póst-og fjarskiptastofnunar um uppbyggingu ljósleiðarnets og ríkisaðstoðarreglur EES.
- Þar segir um staði á gráum svæðum að hægt sé að réttlæta ríkisaðstoð ef sýnt er fram á með ótvíræðum hætti að um markaðsbrest sé að ræða. Því er nauðsynlegt að framkvæma ítarlega greiningu og vandað samrýmanleika mat.
- Tryggja þarf að farsímasamband verði öruggt á öllum vegum á Vesturlandi og vinsælum útivistarsvæðum.

Nauðsynlegar styrkingar á stofnlínu- og dreifikerfi

- Stofnlínur;
 - Lagning Holtavörðuheidarlínu 1, frá Brennimel í Hrútatungu, er mikilvægur hlekkur í endurnýjun á núverandi byggðalínu og verður línan, 220 kV raflína, hluti af nýrri kynslóð byggðalínu. Meginmarkmið með byggingu hennar er að auka afhendingaröryggi og afhendingargetu á landinu og tryggja að flutningskerfið standi ekki í vegi fyrir atvinnuuppbyggingu og eðlilegri þróun byggða á landinu. Mikilvægt er að framkvæmdir við stofnlínu hefjist sem fyrst.
 - Snæfellsnes; Ný 132 kV stofnlína frá Glerárskógum í Dalabyggð í Vogaskeið á Snæfellsnesi er nauðsynleg framkvæmd. Þessi lína myndi skapa hringtengingu (N-1) á Snæfellsnesi og auka verulega afhendingaröryggi rafmagns.
 - Nauðsynlegt er að endurnýja stofnlínuna frá Vatnshörmrum í Vegamót, en hún er tæplega 50 ára gömul og 62 km löng. Auka þarf flutningsgetu línunnar með spennuhækkun í 132 KV. Það leysir spennuvandamál, bætir afhendingaröryggi og aðgengi að raforku sem í dag er ábótavant.
 - Dalabyggð; Ný stofnlína frá Gerárskógum í Vogaskeið myndi skapa hringtengingu (N-1) sem myndi auka verulega afhendingaröryggi. Auk þess þarf að endurnýja stofnlínuna frá Hrútatungu í Glerárskóga.
 - Byggja þarf yfir tengivirki á Vesturlandi
 - Efla þarf svæðislínuna á Akranes þar sem fyrirhugaðar eru framkvæmdir við orkufrek fyrirtæki á Akranesi
- Dreifikerfi;
 - Vinna áfram að endurnýjun loftlínukerfis með jarðstrengjum í dreifbýli á Vesturlandi til að tryggja afhendingaröryggi rafmagns
 - Flýta framkvæmdum við þrífösun á rafmagni í dreifbýli til að þessa styðja við byggðapróun og stuðla að því að landbúnaðar ná að þróast í takt við tímann og ferðaþjónusta geti eflst í dreifbýli.
- Varaafl; Mjög mikilvægt er að byggja upp varaafli á Vesturlandi á meðan afhendingaröryggi er ekki nægjanlegt. Þetta á sérstaklega við í Dölum og á Snæfellsnesi.